

Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, virallinen

Hyväksytty johtokunnassa 2016, täydennetty johtokunnassa 25.5.2016

Taustaa

Nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma tulee sisältää seuraavat osat valtakunnallisen opetussuunnitelman mukaan:

- toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- kieliohjelma
- toimintakulttuurin pääpiirteet
- opiskeluympäristöt ja -menetelmät
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- aihekokonaisuudet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- tavoitteet ja keskeiset sisällöt kurseittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyö
- yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioiden kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa
- tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Lyseon kurssien tavoitteet ja keskeiset sisällöt on kuvattu kurssioppaassa, joka on opetussuunnitelman vuosittain päivittyvä liite.

Opetussuunnitelman tavoitteisiin liittyvä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä (Lukiolaki 21 §:n 3 mom. 1268/2013) on esitetty lukion turvallisuussuunnitelmassa. Suunnitelmassa on määritelty kurinpitokeinojen käyttäminen ja niihin liittyvät menettelytavat.

Lyseolla laaditaan erikseen tasa-arvosuunnitelma (Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettu laki 5 a §) ja suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi (Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 6 §:n 2 mom.) kolmen lukuvuoden välein yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

1 Tavoitteet ja arvoperusta

Forssan yhteislyseon tavoitteena on antaa opiskelijoille hyvät valmiudet menestyä yhteiskunnassa. Lukiota valmistuvalla ylioppilaalla on **laaja-alainen yleissivistys, kyky ja halu jatko-opintoihin**. Hän on **aktiivinen ja vastuullinen toimija yhteiskunnassa**. Päätötodistus, ylioppilastutkintotodistus, lukiodiplomit ja muu näyttö ovat osoitus tavoitteiden saavuttamisesta.

Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsimällä. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta.

Opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsenyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lyseo on sitoutunut Lapsiystävällinen Forssa -strategiaan omilla [palvelulupauksillaan](#).

Opetus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia ja demokratiaa. Opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton. Opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia.

Opetuksessa ymmärretään kestävä elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä.

Lukio on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä harjaantua yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sinnikkyyttä arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Erillisinä teemapäivinä korostetaan yksittäisiä arvoperustan osa-alueita.

2 Toimintakulttuuri

Opiskelijan rooli on oppimisessa keskeinen; hänen toimintansa on aktiivista, tavoitteellista ja itseohjautuvaa. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa opiskelijoiden, opettajien, ja muiden asiantuntijoiden sekä yhteisöjen kanssa. Opiskelijoita ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan työskentelytapojaan ja ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Oppimista tuetaan ohjauksen ja monipuolisen palautteen ja arvioinnin avulla. Lukion opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmät ovat monipuolisia ja oppiainerajat ylittäviä. Ne sisältävät tutkimista, kokeilemista ja ongelmanratkaisua sekä rohkaisevat kriittiseen ja luovaan ajatteluun.

Opiskeluympäristöt ovat turvallisia ja terveitä sekä monipuolisia: rakennettuja tiloja, luontoa tai tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäviä aineettomia ympäristöjä. Niiden monimuotoisuudella edistetään opiskelumotivaatiota. Opiskeluympäristö on joustava, se sallii oppimistapojen yksilöllisyyden. Osa opinnoista on mahdollista suorittaa etäopiskeluna.

Toimintakulttuuri kehittyy yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppanien kanssa. Lyseo edistää opiskelijoiden osallisuutta ja demokraattista toimintaa ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta.

Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella sähköisten oppikirjojen avulla. Lisäksi heitä kannustetaan vastuullisuuteen omassa toiminnassaan (esim. liikenne, ruokailu, kierrätys ja hankinnat).

Lyseossa edistetään kestäväää elämäntapaa ja hyvän tulevaisuuden edellytyksiä. Ohjaus ja opiskeluhoito ovat koulun yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada ohjausta ja tukea ottaen huomioon heidän moninaisuutensa ja erityistarpeensa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. Opiskelijoita kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään sekä liikunnalliseen elämäntapaan.

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu vieraiden kielten lisäksi eri tieteenalojen kielten, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden hallinnasta. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan käyttämään vieraiden kielten osaamistaan ja oman äidinkielenä variaatioita tilanteeseen sopivalla tavalla. Jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Forssan yhteislyseo noudattaa kielen ja kulttuurin liittyvissä erityiskysymyksissä valtakunnallista opetussuunnitelmaa.

Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain 8 §:n mukaan. Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen kursseja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

3 Aihekokonaisuudet, teemaopinnot, lukiodiplomit ja taiteiden väliset kurssit

3.1 Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat oppiainerajat ylittäviä teemoja ja laaja-alaisia osaamisalueita. Aihekokonaisuudet on otettu huomioon perusteiden oppiainekohtaisissa osuuksissa sekä toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavissa teemoissa.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä, hyvinvointi ja turvallisuus, kestävä elämäntapa ja globaali vastuu, kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, mediat ja monilukutaito sekä teknologia ja yhteiskunta.

Forssan yhteislyseossa syvennetään erityisesti valtakunnallista kestävän elämäntavan ja globaalin vastuun aihekokonaisuutta paikallisten toimintamallien avulla. Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyiselle ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti. Pyrkimyksenä on opiskelijoiden kasvaminen vastuullisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta omassa elämässään. Kasvaakseen kestävän kehityksen aktiiviseksi edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla valinnoillaan ja teoillaan on merkitystä. Forssan yhteislyseossa pohjana on seudun kuntien yhteinen kestävän kehityksen, elinkeinoelämän ja ympäristön huomioon ottava toimintamalli. Globaaln vastuun näkökulman sisällyttäminen lukion toimintaan edistää kestävän elämäntavan oppimista. Forssan yhteislyseo toteuttaa aihekokonaisuutta yhteistyössä seutukunnan järjestöjen, muiden paikallisten yhteistyötahojen sekä kansainvälisten yhteistyötahojen kanssa.

Lukuvuosisuunnitelmassa määritellään ”kestävän elämäntavan ja globaaln vastuun aihekokonaisuuden” tavoitteiden toteuttamiseen tähtääviä toimintatapoja.

Em. valtakunnallisten aihekokonaisuuksien lisäksi koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä opetussuunnitelmaan muita aihekokonaisuuksia. Forssan yhteislyseossa luku- ja opiskelustrategiat on lyseon oma aihekokonaisuus. Tämän aihekokonaisuuden tavoitteena on, että opiskelija oppii avaamaan erilaisia laajahkoja opetustekstejä kaikille oppiaineille yhteisen tekniikan avulla. Aihekokonaisuus johdattaa opiskelijan tekstin tarkoituksen ymmärtävään ja tärkeät asiat tekstistä poimimaan lukutapaan ja näin helpottaa oppilaan uuden tiedon omaksumista sekä tiedon pilkkomista sopivan kokosiin osiin. Aihekokonaisuuden osina opiskelijoille

- mallinnetaan koevastaus ja muita oppiaineen kirjallisia töitä
- harjaannutetaan erilaisia lukutapoja
- annetaan eväitä erilaisten muistiinpanojen laatimiseen.

Lisäksi jonkin kurssitehtävän osana on oman oppiaineen alaan kuuluvan tutkimusartikkelin avaaminen, mikä suuntaa opiskelijoiden ajatuksia jo kohti pääsykokeisiin lukemista.

3.2. Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen. Teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Teemaopintojen tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu etsimään eri tieteen- ja taiteenalojen keskeisten käsitteiden ja näkökulmien välisiä yhteyksiä ja muodostaa niiden pohjalta kokonaisuuksia
- hahmottaa ongelmia, ilmiöitä tai kysymyksiä sekä innostuu etsimään niihin ratkaisuja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää eri aloilta hankkimiaan tietoja ja taitoja
- hakee informaatiota eri lähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta
- soveltaa osaamistaan ja kehittää tieto- ja viestintäteknologisia taitojaan käytännön toiminnassa
- työskentelee tavoitteellisesti ja toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä.

Teemaopintokurssit esitetään kurssioppaassa.

3.3. Lukiodiplomit

Lyseolla voidaan suorittaa lukiodiplomeita. Tarjottavat diplomiopinnot määritellään lukuvuosittain päivittyvässä kurssioppaassa.

3.3. Taiteiden väliset kurssit

Taiteiden väliset kurssit ovat eri taiteenaloja yhdistäviä opintoja. Kurssien tehtävänä on laajentaa ja eheyttää musiikin, kuvataiteen ja opetussuunnitelmassa päätettävien mahdollisten muiden taideaineiden opetusta. Taiteiden väliset kurssit tarjoavat mahdollisuuksia laaja-alaisille ja teemallisille kokonaisuuksille perustuvalla taideoppimiselle. Opinnot vahvistavat kulttuurisen tiedon ymmärtämistä ja arvottamista omassa elämässä. Kursseilla tuotetaan ja tulkitaan kulttuuria eri taiteenaloille ominaisilla tutkimisen tavoilla. Opintojen tehtävänä on vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja osallisuutta omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Taiteiden väliset opinnot luovat mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä yhteistyölle lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Koulutuksen järjestäjä voi päätöksellään tarjota opetussuunnitelman perusteissa määritellyjä taiteiden välisiä kursseja. Mikäli lukio järjestää mahdollisuuden suorittaa taiteiden välisiä kursseja, niiden tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Taiteiden väliset kurssit on esitetty kurssioppaassa.

Taiteiden välisten kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kulttuurista osaamistaan taiteenalojen välisiä yhteyksiä hyödyntämällä
- tutkii itselle merkityksellisiä ilmiöitä ja teemoja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää ja soveltaa eri taiteen- ja tieteenaloilta hankkimaansa osaamista
- soveltaa eri taiteenaloille ominaisia tiedon tuottamisen tapoja ja niiden yhdistelmiä
- kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä
- työskentelee tavoitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä kehittää taitoaan ilmaista itseään kokemuksellisuutta, moniaistisuutta ja toiminnallisuutta hyödyntämällä

4. Yhteistyö

4.1. Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta. Koulun henkilökuntaan huoltajat saavat yhteyden Wilman avulla.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä kuvataan Opiskeluhuolto-osiossa.

4.2. Muu yhteistyö

Forssan yhteislyseo on yhteistyössä seudun muiden oppilaitosten kanssa. Lukion opiskelijat voivat halutessaan valita Forssan ammatti-instituutin kursseja. Lyseo järjestää kaksoistutkinnon lukio-opinnot ammatti-instituutin ja Ypäjän hevosopiston kaksois- ja kolmoistutkinto-opiskelijoille. Hämeen ammattikorkeakoulun Forssan yksikkö järjestää lukiolaisille eri koulutusaloihin liittyviä erikoiskursseja, jos kurssien valitsijoita on riittävästi. Lounais-Hämeen musiikkiopiston ja Forssan kuvataidekoulun opintoja voi hyväksyttää lukio-opintoihin (ns. yhteistyöopinnot). Muista ns. näyttöön perustuvista suorituskorvaavuuksista määritetään kurssioppaassa.

Kansainvälisen yhteistyön tavoitteena on valmistaa opiskelijoita toimimaan eurooppalaisessa ja globaalissa ympäristössä. Kansainvälisyyskasvatuksessa perehdytään vieraisiin kulttuureihin ja niiden arvoihin. Lisäksi kanssakäyminen ulkomaalaisten opiskelijoiden kanssa vahvistaa opiskelijoiden kielitaitoa.

Lukio tekee tiivistä yhteistyötä alueen seurakuntien, valtion ja kunnallisten laitosten, yritysten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Yhteistyö konkretisoituu muun muassa monilla historian, liikunnan, uskonnon ja yhteiskuntaopin kursseilla.

5. Opiskeluhoito, johtokunnassa 2016

5.1. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Kodin ja Forssan yhteislyseon henkilöstön yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia, ja se jatkuu koko lukio-opiskelun ajan.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyötä. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys huomioidaan. Yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevan opiskelijan siirtyessä lukioon, hänen opintojen suunnittelussa ja lukion päättövaiheessa.

Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä huoltajia tiedotetaan mm. kotiväeniltojen muodossa sekä koulun kotisivujen kautta. Huoltajia kannustetaan seuraamaan oman lapsensa opintojen sujumista ja olemaan tarvittaessa yhteydessä henkilökuntaan.

5.2. Ohjaus

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Forssan kaupungissa opiskelun ja hyvinvoinnin tuki perustuu varhaiseen avoimeen yhteistyöhön ja ennaltaehkäisevään toimintaan. Tämä tarkoittaa yhteistyötä opiskelijan ja työntekijän kesken sekä työntekijöiden keskinäistä yhteistyötä mahdollisimman varhain ja avoimesti. Tavoitteena on opiskelijan omien voimavarojen vahvistaminen yhteistyössä lähiverkostojen kanssa. Forssan yhteislyseon johtokunta 17.3.2016, liite 1 Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhoito. Forssan yhteislyseon johtokunta

Oppilaitoksen työntekijän velvoite on ottaa huoli puheeksi opiskelijan kanssa. Huolet voidaan jakaa kahteen kategoriaan. Huolta voivat aiheuttaa 1. oppimiseen ja opiskeluun liittyvät asiat sekä 2. opiskeluhuollolliset asiat.

Oppimiseen ja opiskeluun liittyviä huolia voivat olla esimerkiksi opiskelijan poissaolot, opiskelumenestys tai muut opiskeluun tai opiskelun järjestämiseen liittyvät asiat. Näissä tilanteissa asioiden selvittämisessä ovat mukana opiskelijan lisäksi ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja ja/tai erityisopettaja ja mahdollisesti huoltaja.

Opiskeluhuollolliset asiat voivat liittyä opiskelijan kotitilanteeseen, vapaa-aikaan tai terveyteen, ja tällöin opiskelijalle tarjotaan mahdollisuutta keskustella oppilaitoksen kuraattorin kanssa tilanteesta. Kuraattori kartoittaa opiskelijan tilannetta ja tarvittaessa ottaa yhteyttä psykologiin. Jos opiskelijan huoli koskee terveydellisiä asioita, häntä rohkaistaan ottamaan yhteyttä terveydenhoitajaan.

Huoli pitää ottaa puheeksi opiskelijan kanssa mahdollisimman pian. Kaikki opiskelijan kanssa käytävät keskustelut ovat luottamuksellisia. Oppimiseen ja opiskeluun liittyvissä asioissa ja opiskeluhuollollisissa asioissa menettelytavat eroavat toisistaan, koska niiden perusteena on eri lainsäädäntö. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskelijahuollollisissa asioissa edetään opiskelijan suostumuksella. Opiskelija määrittelee, ketkä osallistuvat hänen asioidensa käsittelyyn. Forssan yhteislyseon johtokunta 17.3.2016, liite 1 Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhuolto. Forssan yhteislyseon johtokunta 17.3.2016, liite 1 Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhuolto.

Nivelvaiheiden yhteistyö

Nivelvaihe peruskoulusta lukioon

Forssan yhteislyseo järjestää kaikille seutukunnan yhdeksäsluokkaisille suunnatun tutustumispäivän lukiossa ja -illan 9. luokkalaisten vanhemmille. Apulaisrehtori ja opinto-ohjaajat käyvät kertomassa Forssan yhteislyseosta seutukunnan kaikille 9. luokkalaisille ja ohjaavat ainevalintojen tekemisen lukioon tulevien 9. luokkalaisten kanssa. Opiskelijat käyvät henkilökohtaisesti ilmoittautumassa lukioon kesäkuussa ja siirtymävaiheen aikana yhteistyötä tehdään peruskoulujen opinto-ohjaajien kanssa. Keväällä tehdään yhteistyötä peruskoulujen kanssa, jotta opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot saadaan siirretyksi ennen lukio-opintojen alkua.

Lukio-opintojen päättyessä

Lukio-opintojen päättymistä ja seuraavaan oppilaitokseen siirtymistä tuetaan erilaisin tutustumiskäynnein ja jatko-opintoesittelyin. Forssan yhteislyseon johtokunta 17.3.2016, liite 1 Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhuolto.

5.3 Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen ja opiskelun tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista, ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

Opiskelija voi jäädä tilapäisesti jälkeen opinnoissaan tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisestä, matemaattisesta, motorisesta tai tarkkaavaisuuden häiriöstä. Se voi liittyä myös sosiaalisiin vaikeuksiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen ongelmiin. Lähtökohtana tuen tarpeen arvioinnissa on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja mahdollisuuksien mukaan myös huoltajien kanssa.

Yhteislyseossa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja -ympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan, ja niihin pyritään löytämään opiskelijan opiskelua tukevia ratkaisuja. Lukemiseen, kirjoittamiseen ja yleensä oppimiseen liittyvien ongelmien varhaisella havaitsemisella ja niiden huomioimisella opetusjärjestelyissä voidaan opiskelua tukea niin, että kullakin opiskelijalla on mahdollisuus saavuttaa kykyjensä ja tavoitteidensa mukaiset oppimistulokset.

Uusille opiskelijoille tehdään luki-seula ja matematiikan seula. Seulojen tehtävänä on etsiä mahdollisia oppimisen vaikeuksia. Kyse ei ole testeistä. Siksi tuloksia kerrotaan vain niille, joiden kanssa opinto-ohjaajat keskustelevat mahdollisista tukitoimista.

Ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyjen saaminen edellyttää lähes aina tukitoimien aloittamista lukion 1. opintovuotena. Opettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan sekä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Jokaisen opettajan tehtävänä on antaa kannustavaa palautetta ja ohjata tukea tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnossa arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Häntä ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä opiskelijan tarvitsemien erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoittelemiseksi.

Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut, kurssien valintamahdollisuuksien hyödyntäminen, monipuolinen opinto-ohjaus ja ryhmäohjaajan tuki. Oppimistilanteet ja kokeet pyritään järjestämään siten, että Forssan yhteislyseon

opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Tarvittavat tukitoimet voidaan sopia kirjattavaksi opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Tukiovetusta annetaan seuraavilla tavoilla: ruotsin kielessä järjestetään lukiotietojen kertauskurssi RUB9, englannissa ENA10, lyhyessä matematiikassa MAB11. Äidinkielen ja kirjallisuuden tekstihuoltokurssilla (ÄI10) vahvistetaan kirjoittamisen taitoja ja kerrataan keskeiset tekstihuollon periaatteet. Muissa aineissa tukiovetusta annetaan tarpeen mukaan. Opiskelijalla on oikeus tukiovetukseen, jos hän sitä tarvitsee oppimisvaikeuksien tai sairauden takia. Hänellä on mahdollisuus osallistua myös hyvinvointia ja jaksamista tukeville vuosittain järjestettäville kursseille.

Koulussa toimii hyvinvointiryhmä, joka kehittää oppilashuollollisia toimintamalleja. Koululääkäri ja erityisopettaja voivat osallistua ryhmän kokouksiin. Lisäksi ryhmä kutsuu kokouksiinsa tarvittaessa ulkopuolisia asiantuntijoita. Hyvinvointiryhmässä ei käsitellä yksittäisten opiskelijoiden asioita.

Lisäksi koulussa toimii opiskeluhuollollinen tukiryhmä, jonka tehtävänä on järjestää erityistä moniammatillista tukea tarvitsevan opiskelijan auttamisverkosto sekä seurata asioiden etenemistä. Tukiryhmään kuuluvat vararehtori, opinto-ohjaajat, terveydenhoitaja, psykologi sekä kuraattori. Opiskelijalta pyydetään kirjallinen suostumus hänen asioidensa käsittelyyn tukiryhmän kokouksessa. Uuden oppilashuoltolain mukaisesti lukiossa kootaan tapauskohtaisesti moniammatillinen auttamisverkosto. Tieto oppimiseen liittyvistä ongelmista pyritään saamaan jo yläkoulusta. Tiedonsiirto yläkoulusta lukioon ja lukion sisällä tapahtuu opiskelijan ja huoltajan luvalla. Jos opiskelijan oppimisvaikeus tulee esiin vasta lukiossa, tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan asiantuntijoiden avustuksella.

Erytisopetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukivaikeuksissa, matemaattisissa, kielellisissä ja muissa oppimisvaikeuksissa. Erytisopettaja testaa ja antaa henkilökohtaista apua ja opastusta opiskelijoille, joilla on oppimisvaikeuksia. Tarkoituksena on löytää itselle sopiva, toimiva opiskelutapa. Lisäksi erityisopettaja tekee lukilausunnon ylioppilaskirjoituksia varten. Erytisopettaja informoi opettajia, ketkä opiskelijat tarvitsevat erityistä opiskelun tukea ja minkälaisia erityisjärjestelyjä kussakin tapauksessa tarvitaan. Forssan yhteislyseon johtokunta 17.3.2016, liite 1 Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhuolto.

5.4. Opiskeluhoolto

Forssan yhteislyseon opiskeluhoollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhooltoa toteutetaan sekä yhteisöllisesti että yksilökohtaisesti.

Lyseon opiskeluhooltoon sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhoollosta, ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon palveluja.

Opiskeluhoolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä sivistystoimen ja Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhoolto toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhoollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhoolto on kaikkien Forssan yhteislyseossa työskentelevien ja opiskeluhoolltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on lukion henkilökunnalla.

5.4.1. Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Opiskeluhooltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Opiskeluhoolto on osa Forssan yhteislyseon toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhoollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön Forssan yhteislyseon johtokunta 17.3.2016, liite 1 Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhoolto.

hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös terveydenhuollon, sosiaalitoimen, poliisin, Kelan, TE-keskuksen ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön kaikissa tilanteissa. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämässä tukee hyvinvointia ja ohjaa heitä toimimaan tarkoituksenmukaisesti vaaratilanteissa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhoitojen palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoitojen psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisen opiskeluhoitojen tehtävänä on edistää ja ylläpitää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa heidän oikeuksistaan opiskeluhoitossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoitojen monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoitojen kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoitojen ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä eli *Forssan yhteislyseon hyvinvointiryhmä* sekä 3) tapauskohtaisesti koottava *monialainen asiantuntijaryhmä*. *Forssan yhteislyseon hyvinvointiryhmän* tehtävänä on vastata lukion opiskeluhoitojen suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa rehtori, jonka edustajana toimii tarvittaessa vararehtori. Hyvinvointiryhmään kuuluvat opinto-ohjaajat, kaksi opettajaa, terveydenhoitaja, psykologi, kuraattori, rehtori ja opiskelijakunnan edustaja. Koululääkäri ja erityisopettaja voivat osallistua kokouksiin ja ryhmä voi tarvittaessa kuulla myös muita asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on Forssan yhteislyseon johtokunta 17.3.2016, liite 1 Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhoito.

oppilaitosyhteisön terveellisyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön (esimerkiksi ryhmänohjaaja) tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja (esimerkiksi kuraattori), jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella.

Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhuollon yhteistyötahoja tai opiskelijan tukiverkostoa. Forssan yhteislyseon johtokunta 17.3.2016, liite 1 Forssan yhteislyseon opetussuunnitelma, opiskeluhoito.

5.5. Opiskeluhuollon arviointi

Opetus, opinto-ohjaus ja opiskeluhoito

Opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan itsearviointiin. Opiskelijat arvioivat saamaansa opetusta ja opinto-ohjausta lukuvuosittain hallinto-ohjelman avulla tehtävällä kyselyllä. Opiskelijoilta kysytään, saavatko he hyvää opetusta, ohjataan ja tuetaan heitä riittävästi, pystyvätkö he vaikuttamaan opetuksen järjestämiseen riittävästi.

Lukion ulkopuolelta hankittavien kurssien tarpeellisuutta ja toteutumista arvioidaan lukuvuosittain opiskelijakyselyn perusteella.

Opettajat arvioivat työnsä tuloksellisuutta itse ja kehityskeskustelussa arvioidaan, sitä miten heidän mielestään opiskelijat ovat saavuttaneet lukion päätavoitteet ja miten tavoitteisiin pääsemistä voitaisiin parantaa.

Opiskelijoiden terveys ja hyvinvointi sekä opiskelun erityinen tuki

Opiskelijat arvioivat lukuvuosittain, onko opiskeluhoitohenkilökunnan antama tuki ja apu ollut hyvää ja riittävää.

Opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia ja niihin vaikuttavia tekijöitä arvioidaan joka toinen vuosi Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen teettämällä Kouluterveys-tutkimuksella.

Huoltajilla on lukuvuosittain mahdollisuus antaa palautetta Wilma-kyselyllä sekä vuositasoittain järjestettävissä kotiväen illoissa. Opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten Forssan yhteislyseolla on oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma, jonka toteutumista johtokunta seuraa ja arvioi.

6. Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö opetuksessa

Forssan yhteislyseon tieto- ja viestintätekniiikan käytön visio, osa-alueet, tavoitteet ja toimet tavoitteiseen pääsyyn on määritelty tieto- ja viestintästrategiassa.

Lyseon tv-t-visio on, että tieto- ja viestintätekniiikkaa käytetään lyseolla monipuolisesti ja tuloksettaasti oppimisessa ja opettamisessa kaikissa oppiaineissa sekä viestinnässä. TVT mahdollistaa henkilökohtaisten oppimispolkujen toteuttamisen ja lukion avoimen, vuorovaikutteisen ja yhteisöllisen toimintakulttuurin lisäämistä.

Forssan yhteislyseo toiminnan tavoitteena on, että lyseo on mallilukio siitä, miten TVT parantaa oppimista ja helpottaa opettamista.

7. Opiskelijan oppimisen arviointi

7.1 Arvioinnin tavoitteet

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on edistää opiskelijan oppimista. Lähtökohtana on, että opiskelijat ymmärtävät, mitä heidän on tarkoitus oppia ja miten oppimista arvioidaan. Arviointi kannustaa opiskelijaa omien tavoitteiden asettamiseen ja sopivien työskentelytapojen valintaan.

Opintojen aikainen arviointi ja palautteen antaminen ovat osa opiskelijan ja opettajan välistä vuorovaikutusta. Palaute sekä itse- ja vertaisarviointi ohjaavat opiskelijaa tarkentamaan asetettuja tavoitteita ja kehittämään työskentelyään tavoitteiden suuntaisesti.

Opiskelijan oppimisen arviointi antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukio-opintojen aikana että opiskelun päättyessä. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja koulu yhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

7.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan oppimista arvioidaan kurssin aikana. Opiskelijan kurssisuorituksesta annetaan arvosana tai suoritusero kurssin päätyttyä. Annettavan arvosanan tulee perustua monipuoliseen näyttöön: esimerkiksi kurssitöihin ja kokeisiin, erilaisiin tuotoksiin, aktiiviseen työskentelyyn, opettajan ja opiskelijan välisiin keskusteluihin sekä opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointiin.

Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot ja taidot, eikä se kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet (kielelliset, matemaattiset, motoriset tai tarkkaavaisuuden häiriöt), jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

7.2.1 Numeroarvosanat ja suorituserokinnät

Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat täydentää ja täsmentää arvosanaa.

Pakolliset ja syventävät kurssit arvostellaan numerolla 4 (hylätty), 5 (välttävä), 6 (kohtalainen), 7 (tydyttävä), 8 (hyvä), 9 (kiitettävä) tai 10 (erinomainen). **Koulukohtaiset soveltavat kurssit arvostellaan hyväksytyllä arvosanalla tai suorituserokinnällä (S=suoritettu, H=hylätty)** sekä mahdollisesti erillistodistuksella. Myös valtakunnalliset soveltavat kurssit, opinto-ohjauksen kurssit ja teemaopinnot arvioidaan suorituserokinnällä.

Jos kurssisuoritus on keskeneräinen, kurssi jätetään arvostelematta. Jos kurssitöitä ei palauteta ilman erityisen painavaa syytä sovittuun määräaikaan mennessä, kurssi jätetään arvostelematta ja

kurssisuoritus mitätöityy. Opettaja voi myös laskea kurssin arvosanaa ennalta annetun tiedon mukaisesti tai kieltää osallistumasta kokeeseen, jolloin kurssi jää arvostelematta.

7.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi

Opiskelija voi opiskella kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti. Kurssin itsenäiseen suoritukseen opiskelijan tulee hankkia ao. opettajan ja rehtorin suostumus. Suorituslupa on hankittava vähintään neljä viikkoa ennen, kuin opiskelija haluaa suorittaa kokeen. Samalla sovitaan niistä tehtävistä ja kuulusteluista, jotka kuuluvat kurssin opiskelamiseen. Itsenäisesti opiskeltu kurssi on suoritettava hyväksytysti. Kurssioppaassa on maininta, jos kurssia ei voi opiskella itsenäisesti.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti kurssin kokonaisuuden kannalta.

7.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi

Toisen kotimaisen kielen B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja vieraiden kielten A-oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuvat suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4–10.

Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe, josta saa erillisen todistuksen, arvostellaan käyttäen asteikkoa 4–10. Arvioinnin perustana on [taitotasoasteikko](#), joka on luotu yhtenäistämään kielen oppimisen arviointia Euroopassa.

7.2.4 Opinnoissa edistyminen

Koulun tulee antaa huoltajille tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Opintojen alkuvaiheessa opiskelija saa jaksotodistuksen, jossa on kaikkien suoritettujen kurssien arvostelu. Siihen pyydetään huoltajan allekirjoitus. Jatkossa opiskelijan suorituksia voi seurata Wilma-järjestelmän kautta, mikä on huoltajan vastuulla.

Mikäli opiskelija saa oppiaineen kahdesta peräkkäin opiskelemastaan kurssista arvosanaksi 4 (hylätty), on hänen keskusteltava aineenopettajan kanssa. Lisäksi tarvittavat opinto-ohjelman muutokset käydään tekemässä opinto-ohjaajan luona. Mikäli opiskelija ei uusintakuulustelussa saa hyväksytyä arvosanaa, on suositeltavaa opiskella kurssi uudelleen. Painavista syistä, rehtorin luvalla, hylätysti suoritettujen kurssin uusintakuulusteluun voi osallistua toisenkin kerran.

Opiskelijalle tulee pyynnöstä antaa mahdollisuus hylätyn kurssiarvosanan korottamiseen. Sitä voi yrittää korottaa uusintakokeessa tai esimerkiksi kurssitöitä parantamalla.

Opiskelijalla on myös mahdollisuus korottaa hyväksytyä kurssiarvosanaa korotuskokeessa. Arvioinnin tulee olla tällöinkin monipuolista. Lopulliseksi kurssiarvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi. yväksytysti suoritettujen kurssin voi halutessaan käydä uudelleen. Arvosanaksi jää parempi suorituksista.

7.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa. Opiskelija hakee muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista, ja hänen tulee esittää selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Koulu voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöä suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Myös opintojen laajuuteen kiinnitetään huomiota.

Opinto-ohjelmaan voi sisältyä muiden oppilaitosten, esimerkiksi ammatti-instituutin, musiikkiopiston ja kuvataidekoulun kursseja. Opinto-ohjelman hyväksyy rehtori. Tarvittaessa voidaan edellyttää lisäsuorituksia.

Opintojen korvaamisesta kerrotaan tarkemmin lukuvuosittaisessa kurssioppaassa, joka on opetussuunnitelman osa.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan hyväksyä osaksi lukio-opintoja enintään 15 kurssia. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitavaan kurssiin, tulee kurssista antaa numeroarvosana, jos se on vain suinkin mahdollista. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä on lukion opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	lukioasteikko	asteikko 1–3
1 (tyydyttävä)	5 (välttävä)	1
2 (tyydyttävä)	6 (kohtalainen)	1
3 (hyvä)	7 (tyydyttävä)	2
4 (hyvä)	8 (hyvä)	2
5 (kiitettävä)	9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alemppaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritettujen opintojen osalta.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Jos opiskelija siirtyy oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään, hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin, kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (S/R), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan. Arviointiin ei vaikuta se, onko hänelle järjestetty erillistä S/R-oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan S/R-oppimäärän kursseista. S/R-oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan

hyväksi täysimääräisesti S/R -oppimäärän kursseihin. Niistä saatu arvosana siirtyy suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden -oppimäärän kurssit siinä määrin, kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä, mutta ei molemmista.

7.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kunkin oppiaineen tai aineryhmän arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista oppiaineen kursseista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuisia oppimääriä.

Paikallisista syventävistä ja soveltavista kursseista luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Teemaopintojen valtakunnalliset syventävät kurssit eivät muodosta oppimäärää, vaan ne ovat erillisiä kursseja. Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja ei voi jälkikäteen poistaa lukuun ottamatta hylättyjä teemaopintokursseja.

Oppiaineen oppimäärässä opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja syventäviä kursseja enintään	joista voi olla hylättyjä arvosanoja
1–2 kurssia	0
3–5 kurssia	1
6–8 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Opiskelija on siis suorittanut oppiaineen oppimäärän, kun hän on suorittanut oppiaineen pakolliset ja valitsemansa valtakunnalliset syventävät kurssit, joista vähintään 2/3 on hyväksytysti opiskeltuja.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien arvosanojen aritmeettisen keskiarvon perusteella.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa.

Päättötodistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimäärästä annetaan lukioasetuksen mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta ja teemaopintojen kursseista annetaan suoritusmerkintä.

Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

7.4 Lukion oppimäärän suoritus

Lukion oppimäärän voi suorittaa 2-4 vuodessa. Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti, valtakunnallisten syventävien kurssien määrä on vähintään 10 ja kursseja on yhteensä vähintään 75 kurssia.

Valtakunnallisina syventävinä kursseina tarjottavista teemaopintojen kursseista ja soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Jos opiskelija vapautetaan lukiolain 13 §:n mukaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täyttyy.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

Opiskelija voi halutessaan kysyä päättöarvioinnin perusteita rehtorilta. Jos opiskelija on tyytymätön päättöarviointiin, hän voi pyytää päätöksen uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan ko. aineen opettajat yhdessä.

Lukiolain mukaan opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

7.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiosta annetaan seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukioasetuksessa säädetty todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun henkilö on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Opiskelija, joka ei saa lukion päättötodistusta, ei saa myöskään ylioppilastodistusta.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi ja opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi

- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä
S2/R2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä
A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä
B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä
B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä
B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä
ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi) -merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 mukainen.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa ”uskonto/elämäkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettävä...9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu).

Teemaopinnoista merkitään hyväksytysti suoritettut kurssit käyttäen kurssien nimiä ja niistä saatua suoritusmerkintää (S).

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät ole mukana oppiaineiden oppimäärien yhteydessä.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielillä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot. Todistukseen merkitään kunkin kurssin numeroarvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä. Siihen ei lasketa valtakunnallisina syventävinä kursseina suoritettuja hylättyjä teemaopintokursseja, hylättyjä paikallisia syventäviä, hylättyjä valtakunnallisia soveltavia eikä hylättyjä paikallisia soveltavia kursseja.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Lukioasetuksella säädetyn suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä ja kokeesta saatu arvosana
- todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- tiedot oppilaitoksen todistuksenanto-oikeudesta
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään lisätietoja-kohtaan.

Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- lukion nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- arvosana
- lukiodiplomiaineessa suoritettujen kurssien määrä mukaan lukien lukiodiplomikurssi
paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä.

8. Lukion kurssitarjonta

Lukion oppiaineet ja kurssitarjonta päätetään lukuvuosisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä (kurssiopas).

Opiskelijoiden enemmistö kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkokuntaan. Täten yhteislyseossa opetetaan Lukiolain 9 §:n mukaisesti evankelis-luterilaista uskontoa, jonka voi valita oppiainekseen myös ko. kirkkokuntaan kuulumaton opiskelija. Ortodoksinen seurakunta, Adventtiseurakunta ja Jehovan Todistajat voivat antaa uskonnonopetuksen omissa seurakunnissaan. Muihin kirkkokuntiin kuuluville tai kirkkokuntiin kuulumattomille opetetaan elämäkatsomustietoa.

Lukion kieliohjelmaan kuuluvat ruotsi (B1-taso, toinen kotimainen kieli), A1-englanti, B2/B3-kielinä saksa, ranska, venäjä, espanja ja italia.